

Ketenwerkproces levenslanggestraften

'Implementatie beleidswijzigingen'

Datum 25 februari 2020
Status Concept ketenwerkproces na review werkgroep

Versiegeschiedenis ketenwerkproces levenslanggestraften

Versie	Datum	Geadresseerden	Aanpassingen
1.0	21-12-2017	Leden van het CB executie	Vastgestelde versie
1.5	09-10-2018	Deelnemers bijeenkomsten september 2018	Wijzigingsvoorstellen naar aanleiding van de implementatie van het vastgestelde ketenwerkproces
1.6	31-10-2018	Deelnemers bijeenkomsten september 2018 en deelnemers PIA-overleg	Wijzigingen naar aanleiding van reviewopmerkingen versie 1.5
1.7	19-07-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Voorgestelde wijzigingen die zijn: <ul style="list-style-type: none">- Besproken tijdens de PIA-sessies- Ingebracht door het Adviescollege en door 3RO
1.8	01-10-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Afgestemde wijzigingsvoorstellen overgenomen in het ketenwerkproces.
1.9	30-10-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Review commentaar verwerkt naar aanleiding van een schriftelijke ronde.
1.95	21-11-2019	Leden Coördinerend Beraad Executie	Versie ter kennisneming en vaststelling door het Coördinerend Beraad Executie
1.96	2020	Leden Coördinerend Beraad Executie	Versie ter kennisneming en vaststelling door het Coördinerend Beraad Executie

Aanleiding

Op 5 juli 2016 heeft de Hoge Raad der Nederlanden geoordeeld dat de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf niet voldoet aan de eisen van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Voor levenslanggestraften bestaat geen reële herbeoordeling die kan leiden tot verkorting van de straf of (voorwaardelijke) invrijheidsstelling. De regering heeft tot 5 september 2017 de tijd gekregen om de tenuitvoerleggingspraktijk te wijzigen overeenkomstig de eisen van het EVRM. Bij ongewijzigd beleid zal ook de oplegging van een levenslange gevangenisstraf een schending van artikel 3 EVRM opleveren.

Inmiddels is de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf aangepast. Na vijftientig jaar *detentie* zal het Adviescollege levenslanggestraften op basis van verschillende (psychologische/psychiatrische) onderzoeken en het volledige Penitentiair dossier een eerste advies uitbrengen over de vraag of de levenslanggestrafte in aanmerking komt voor re-integratieactiviteiten. De verantwoordelijk bewindspersoon¹ van Justitie en Veiligheid neemt op basis van het advies een besluit.

Tot het eerste toetsmoment krijgen de levenslanggestraften reguliere resocialisatieactiviteiten aangeboden. Na de eerste periodieke toetsing door het Adviescollege levenslanggestraften kunnen, bij een positief besluit, re-integratieactiviteiten worden aangeboden. Deze activiteiten zien op de voorbereiding van een mogelijke concrete terugkeer in de maatschappij. Daarbij is eventueel (al dan niet begeleid) verlof (op een gegeven moment) mogelijk.

Uiterlijk twee jaar na het eerste advies van het Adviescollege levenslanggestraften wordt een herbeoordeling uitgevoerd. Om hier uitvoering aan te geven zal door de Staat een gratieprocedure worden gestart.

Het Adviescollege levenslanggestraften bestaat uit een voorzitter en vijf leden, waarvan twee met een juridische, twee met een gedragsdeskundige achtergrond (één psycholoog en één psychiater) en een wetenschapper. Het is van belang dat de leden van het Adviescollege levenslanggestraften ook specifiek de positie en belangen van slachtoffers en nabestaanden

¹ Vooreerst is dit de minister voor Rechtsbescherming, in het vervolg van dit document consequent genaamd 'de bewindspersoon'

kunnen behartigen. Het Adviescollege levenslanggestraften is een onafhankelijk (op zichzelf staand) orgaan.²

De tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf staat onder druk. Indien zou blijken dat hieromtrent aanvullende wetgeving noodzakelijk is, zal die tot stand worden gebracht. Het waarborgen van de belangen van slachtoffers en nabestaanden is daarbij cruciaal. Leden van de Tweede Kamer hebben aangegeven dat in het wetsvoorstel ook zou moeten worden geregeld dat een rechterlijk college de finale beslissing op een gratieverzoek neemt. Deze gedachte wordt bij de voorbereiding van het wetsvoorstel betrokken.

Periodieke toetsingen vanaf vijftientig jaar detentie

In verband met de eerste toetsing door het Adviescollege levenslanggestraften zal de levenslanggestrafte ter observatie tijdelijk naar het Pieter Baan Centrum (Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie, NIFP) worden overgeplaatst waar onderzoek zal worden gedaan gericht op diagnostiek en risicoanalyse. Daarbij zal onder meer een oordeel worden gegeven over de persoonlijkheidsontwikkeling en zal een inschatting worden gemaakt van gewelddadig gedrag. Het NIFP geeft aan wat gelet op de diagnostische bevindingen en risicoanalyse de kans is op recidive. Daarnaast zal de reclassering, mede op basis van de uitkomsten van het NIFP een advies uitbrengen over de (on)mogelijkheden voor gedragsbeïnvloeding en re-integratie. De levenslanggestrafte wordt gehoord door het Adviescollege levenslanggestraften. Verder zal bij de toetsing een slachtoffer- en nabestaandenonderzoek worden uitgevoerd door Slachtofferhulp Nederland (SHN). Slachtoffers/nabestaanden zullen indien zij dit wensen in persoon door het Adviescollege levenslanggestraften worden gehoord. Ook deskundigen en andere personen wier ervaringen of expertise van belang kunnen zijn voor de taakuitoefening van het Adviescollege kunnen worden gehoord.

Het Adviescollege levenslanggestraften brengt advies uit aan de verantwoordelijk bewindspersoon van Justitie en Veiligheid. Het advies betreft de vraag of en zo ja, op welke wijze een levenslanggestrafte in aanmerking komt voor activiteiten gericht op re-integratie, alsook de termijn waarop vervolgttoetsing plaatsvindt. De verantwoordelijk bewindspersoon neemt op basis van het advies een beslissing. Dit advies heeft geen betrekking op een eventuele verkorting van de detentieperiode.

Indien bij de toetsing is vast komen te staan dat de betrokkene in aanmerking komt voor activiteiten gericht op re-integratie en de verantwoordelijk bewindspersoon dit advies overneemt, wordt door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een persoonlijk detentie- en re-integratieplan opgesteld. Het advies van het Adviescollege levenslanggestraften wordt betrokken bij het opstellen van een detentie- en re-integratieplan.

Als het Adviescollege levenslanggestraften adviseert dat een levenslanggestrafte nog niet in aanmerking komt voor het starten van activiteiten gericht op re-integratie, bijvoorbeeld vanwege delictgevaarlijkheid of de impact op slachtoffers/nabestaanden en rekening houdend met het aspect 'verging', geeft het Adviescollege levenslanggestraften in het advies ook aan wanneer een volgende toetsing zou moeten plaatsvinden. Het besluit van de bewindspersoon wordt verwerkt in het detentieplan van DJI zodat geen activiteiten worden aangeboden die gericht zijn op re-integratie.

In geval de levenslanggestrafte volgens het advies van het Adviescollege levenslanggestraften wel in aanmerking komt voor activiteiten gericht op re-integratie en de bewindspersoon dit advies heeft overgenomen, dienen na verloop van tijd vervolgttoetsingen plaats te vinden. Voor de vervolgttoetsing wordt per individueel geval en per toetsing door het Adviescollege levenslanggestraften beoordeeld welke onderzoeken er (opnieuw) dienen te worden uitgevoerd. Bij die vervolgttoetsingen wordt beoordeeld hoe de levenslanggestrafte de activiteiten heeft uitgevoerd en hoe hij daarop heeft gereageerd. Het Adviescollege levenslanggestraften zal in de vervolgttoetsing adviseren over het verdere verloop van de re-integratiefase.

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038779/2017-07-01>

De herbeoordeling, overeenkomstig de gratieprocedure

Bij de herbeoordeling (gratieprocedure) staat de vraag centraal of zich zodanige veranderingen aan de zijde van de veroordeelde hebben voltrokken en zodanige vooruitgang is geboekt in zijn of haar rehabilitatie, dat er met de voortzetting van de tenuitvoerlegging van de straf geen legitieme strafdoelen meer worden gediend. Deze herbeoordeling zal op initiatief van de Staat worden gestart.

Bij de herbeoordeling wordt getoetst aan de volgende criteria: het recidiverisico, de delictgevaarlijkheid, de impact op de slachtoffers/nabestaanden en het gedrag en de ontwikkeling van de levenslanggestrafte gedurende zijn detentie. Daarnaast worden bij de herbeoordeling ook de ernst van het bewezenverklaarde feitencomplex en de persoon van de levenslanggestrafte in ogenschouw genomen. Bij de herbeoordeling wordt gebruik gemaakt van de adviezen van het OM en ZM zoals thans gebruikelijk is bij de gratieprocedure. Het Adviescollege levenslanggestraften zal de bewindspersoon informeren over de voortgang van de resocialisatie- en re-integratieactiviteiten in het kader van deze herbeoordeling, waarna het Openbaar Ministerie (OM) en de Zittende Magistratuur (ZM) voornoemd advies zullen uitbrengen.

Totstandkoming ketenwerkproces

Het ketenwerkproces is tot stand gekomen door:

Versie 1.0

- Het verwerken van informatie voortkomend uit:
 - 'Besluit Adviescollege levenslanggestraften' en de bijbehorende toelichting³
 - Besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon van Veiligheid en Justitie van 6 juni 2017, met kenmerk 2082516 tot wijziging van het Besluit Adviescollege levenslanggestraften
 - Brieven aan de Tweede Kamer over de stand van zaken uitwerking wijzigingen tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf
 - De informatie die is opgehaald tijdens:
 - Rondetafelgesprek
 - Twee meerdaagse expertmeetings
 - Bijeenkomst zorg in detentie
- Review op het uitgewerkte ketenwerkproces door de deelnemers aan de hei-sessies
- Beantwoording openstaande vraagstukken door het Adviescollege levenslanggestraften

Versie 2.0

- Actualisatie naar aanleiding van bevindingen tijdens de uitvoering van het ketenwerkproces sinds december 2017
- Review op het gewijzigde ketenwerkproces door de deelnemers aan verschillende bijeenkomsten ter zake de PIA en een inhoudelijke sessie ter zake het ketenwerkproces
- Review van het ketenwerkproces door het Adviescollege levenslanggestraften

Het vastgestelde ketenwerkproces leidt tot een wijzigingsvoorstel voor aanpassing van het (USB-) ketenwerkproces (Werk@Wijzer).

Opbouw ketenwerkproces

Het beschreven ketenwerkproces kent drie verschillende fasen:

1. Fase 1: de eerste drieëntwintig jaar van de detentie
2. Fase 2: vanaf de voorbereiding voor de eerste toetsing, de eerste toetsing door het Adviescollege levenslanggestraften tot het moment van voorbereiding van de herbeoordeling
3. Fase 3: vanaf de voorbereiding van de herbeoordeling, en de uitvoering van de herbeoordeling

Toelichting fase 1

De eerste drieëntwintig jaar van de detentie van een levenslanggestrafte (gerekend vanaf datum in verzekeringstelling) is gericht op de lichamelijke en geestelijke gezondheid en de persoonlijke ontwikkeling. Detentieschade voor de levenslanggestrafte wordt zo veel mogelijk geminimaliseerd. In deze procesbeschrijving is beschreven welke (extra) handelingen uitgevoerd worden in de uitvoering van de detentie van een levenslanggestrafte, ten opzichte van gedetineerden met een tijdelijke gevangenisstraf.

Toelichting fase 2

Op het moment dat een levenslanggestrafte vijfentwintig jaar in detentie zit, neemt de verantwoordelijk bewindspersoon na advisering van het Adviescollege levenslanggestraften een

³ Besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 25 november 2016, houdende de instelling van een Adviescollege levenslanggestraften (Besluit Adviescollege levenslanggestraften)

besluit of een levenslanggestrafte activiteiten uit mag voeren gericht op zijn re-integratie, waaronder mogelijk re-integratieverlof. In deze procesbeschrijving zijn handelingen opgenomen die vanaf het moment dat de levenslanggestrafte drieëntwintig jaar in detentie zit uitgevoerd worden in voorbereiding op het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon en die uitgevoerd moeten worden naar aanleiding van het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon.

Toelichting fase 3

Uiterlijk zeventwintig jaar na invezekeringstelling en uiterlijk twee jaar na het eerste advies van het Adviescollege levenslanggestraften over het al dan niet starten met de re-integratiefase wordt de herbeoordeling van de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf uitgevoerd door middel van een gratieprocedure. In deze procesbeschrijving zijn de handelingen opgenomen die uitgevoerd worden in het kader van de herbeoordeling (waar mogelijk conform het ontwikkelde ketenwerkproces gratie in het kader van het USB-programma).

Fase 1: de eerste drieëntwintig jaar van de detentie

In de eerste 23 jaar van de detentie van een levenslanggestrafte wordt het reguliere ketenwerkproces gevolgd. Hierbij is een aantal taken opgesomd dat van belang is bij het uitvoeren van het ketenwerkproces:

- Periode voorgeleiding tot veroordeling levenslange gevangenisstraf in eerste (of tweede) aanleg:
 - Na voorgeleiding wordt de verdachte geplaatst in een Huis van Bewaring
 - In de eerste drie weken van de detentie stelt de casemanager een Detentie- & Re-integratieplan (D&R-plan) op
 - Drie weken na binnenkomst van de verdachte volgt de eerste bespreking van het D&R-plan in Multi Disciplinair Overleg (MDO)
 - Het geactualiseerde D&R-plan wordt zes-wekelijks besproken in het MDO
 - Indien noodzakelijk wordt de verdachte besproken in het Psycho Medisch Overleg (PMO)
 - De reclassering kan een reclasseringsadvies opstellen tijdens de detentie, het advies is gericht op diagnostiek / stabilisatie:
 - Het reclasseringsadvies kan leiden tot gedragsinterventies
 - Op basis van de veroordeling in eerste aanleg wordt de verdachte geselecteerd voor een gevangenisregime
 - DJI biedt de mogelijkheid aan om te werken aan herstel met zichzelf, het sociaal netwerk, de maatschappij en slachtoffers/nabestaanden. Indien verdachte/dader dat wil, kan contact gelegd worden met Perspectief Herstelbemiddeling voor mogelijk contact met slachtoffers/nabestaanden. Dit contact zal alleen tot stand komen indien slachtoffers/nabestaanden hier ook open voor staan.)
 - Slachtofferhulp Nederland (SHN) biedt zijn reguliere dienstverlening aan (juridisch, emotioneel, praktisch, etc.). Slachtoffers/nabestaanden worden gedurende de behandeling van de zaak geïnformeerd door het OM over zittingen, de uitspraken en het moment dat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk is geworden.
- Periode vanaf veroordeling tot een levenslange gevangenisstraf in eerste of tweede aanleg (ongeacht onherroepelijkheid):
 - Het Openbaar Ministerie stelt een passantenbevel 'veroordeling na 1^e aanleg'⁴ beschikbaar:
 - Huidige procedure => De bevolkingsadministratie van de Penitentiare Inrichting ontvangt en verwerkt het passantenbevel op de registratiekaart
 - Toekomstige situatie (na taakoverdracht DJI/CJIB-AICE) => Het CJIB-AICE ontvangt en verwerkt het passantenbevel in de last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende sancties
 - De levenslange gevangenisstraf wordt getoond op de registratiekaart (of de last tot tenuitvoerlegging), de casemanager van de dan levenslanggestrafte en de Divisie Individuele Zaken (DJI-DIZ, in verband met monitorrol ten aanzien van levenslanggestraften) worden geïnformeerd
 - Op het moment dat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk wordt, wordt de casemanager en DJI-DIZ wederom geïnformeerd door middel van de registratiekaart (of last tot tenuitvoerlegging)
 - De detentie wordt voortgezet waarbij aandacht moet zijn voor de volgende handelingen:
 - Het Detentieplan is gericht op persoonlijke ontwikkeling van de levenslanggestrafte, op diens lichamelijke en geestelijke gezondheid. Detentieschade wordt zo veel mogelijk geminimaliseerd.

⁴Door verbetering van de informatievoorziening kan het zijn dat het passantenbevel in de toekomst verdwijnt, door het tijdig beschikbaar hebben van het vonnis/arrest voor het CJIB-AICE en DJI Dit is onderwerp van gesprek in het USB-programma

- Het systeem promoveren/degraderen is van toepassing voor levenslanggestraften.
- De levenslanggestrafte volgt het reguliere dagprogramma minus re-integratieactiviteiten (activiteiten die gericht zijn op een mogelijke concrete terugkeer in de maatschappij).
- Zo nodig wordt op verzoek van DJI het reclasseringsadvies geactualiseerd door de 3RO. Het geactualiseerde reclasseringsadvies kan mogelijk leiden tot gedragsinterventies.
- De levenslanggestrafte **kan** deelnemen aan de arbeid⁵.
- De levenslanggestrafte wordt standaard minimaal twaalf-wekelijks geagendeerd in het MDO, in verband met monitoring maar ook ten behoeve van goede dossiervorming.
- Vanaf de start van de detentie zijn interventies mogelijk gericht op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de levenslanggestrafte en in het kader van zingeving.
- In het detentieplan wordt beschreven hoe de levenslanggestrafte zich gedraagt in de inrichting en waar mogelijk welke ontwikkelingen hij doormaakt.
- DJI vraagt een overzicht 'openstaande zaken' op bij het CJIB om na te gaan of de levenslanggestrafte geldelijke sancties (waaronder schadevergoedingsmaatregelen) open heeft staan. DJI volgt actief of de levenslanggestrafte geldelijke sancties voldoet.
- Slachtoffers/nabestaanden worden door de slachtoffercoördinator van het OM geïnformeerd over de uitspraak en de betekenis daarvan. De slachtoffercoördinator informeert het slachtoffer/nabestaande dat de verdere informatie over het verloop van de detentie door het OM-IDV wordt geboden. Als dat wenselijk is, kan SHN daar een ondersteunende rol in spelen. De slachtoffercoördinator of administratie van het betreffende parket draagt de zaak binnen 28 dagen over aan het OM-IDV⁶.
- Specifieke bijzonderheden nadat de levenslange gevangenisstraf daadwerkelijk onherroepelijk is geworden:
 - Persoonsgericht en herstelgericht faciliteren/bevorderen van de zelfredzaamheid van de levenslanggestrafte in aanloop naar het eerste toets moment.
 - Voor een adequate inschatting van een ziekelijke stoornis en/of gebrekkige ontwikkeling van de levenslanggestrafte wordt door het NIFP een (aanvullende) PJ-rapportage⁷ opgesteld in het jaar nadat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk is geworden. De vestigingsdirecteur geeft hiertoe opdracht aan het NIFP. De PJ-rapportage wordt via de vestigingsdirecteur aan de voorzitter van het Psycho Medisch Overleg (PMO) beschikbaar gesteld.
 - Als uit de PJ-rapportage (die is opgesteld in het jaar nadat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk is geworden) blijkt dat sprake is van een stoornis, is dit richtinggevend voor de vestigingsdirecteur om op enig moment interventies of behandeling te (laten) bieden. Het is aan de professionals in de inrichting om te bepalen wanneer met een behandeling gestart kan worden, en op welke wijze. Indien het nodig is kan de gedetineerde hiervoor worden overgeplaatst naar bijv. een Penitentiaal Psychiatrisch Centrum.
 - Indien daartoe aanleiding bestaat kan de vestigingsdirecteur en in afstemming met DJI-DIZ ook om nieuwe PJ-rapportages verzoeken.
 - Het OM-IDV informeert slachtoffers/nabestaanden over de mogelijkheden die levenslanggestraften hebben tijdens de uitvoering van de levenslange gevangenisstraf, zoals:
 - (Her-)toetsing Adviescollege levenslanggestraften
 - (Ambtshalve) gratieverzoeken
 Als dat wenselijk is, kan SHN hier een ondersteunende rol in spelen.
 - DJI vraagt een overzicht 'openstaande zaken' op bij het CJIB om na te gaan of de levenslanggestrafte geldelijke sancties (waaronder schadevergoedingsmaatregelen) open heeft staan. DJI volgt actief of de levenslanggestrafte de geldelijke sancties voldoet.
 - Totdat een (eerste) besluit is genomen op een advies van het Adviescollege levenslanggestraften wordt een aanvraag voor incidenteel verlof of strafonderbreking conform regulier proces afgehandeld door DJI. Een aanvraag voor regulier /re-integratieverlof wordt afgewezen op grond van art. 20d lid 3a van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting.
- NB. Adviescollege levenslanggestraften heeft hierin geen (advies)rol.
- Openstaand beleidsvraagstuk voor het USB-programma: De levenslanggestrafte kan naast de levenslange gevangenisstraf ook andere openstaande strafrechtelijke beslissingen hebben in de vorm van geldelijke, vrijheidsbeperkende of vrijheidsbenemende sancties (voorbeeld: een

⁵ Naar aanleiding van jurisprudentie van de RSJ (Uitspraak RSJ 13 juli 2017: 16/4060/GA en 16/4062/GA) kan arbeid ook worden verplicht aan een levenslanggestrafte, mits daarbij rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie, waaronder de opgelegde straf

⁶ Met betrekking tot het informeren van slachtoffers en nabestaanden lopen op dit moment gesprekken. De weergegeven inhoud is oude tekst. Deze tekst is niet aangepast in afwachting van de uitkomst van die gesprekken.

⁷ Het arrest van Murray bepaalt dat de Staat de plicht heeft 1) te onderzoeken of er een stoornis is die het recidiverisico hoog houdt en 2) indien mogelijk behandeling te bieden om dit recidiverisico te verlagen.

levenslanggestrafte moet nog een TBS-maatregel ondergaan). De beantwoording van het beleidsvraagstuk moet duidelijkheid verschaffen over vragen als:

- Is het zinvol om voor een geldelijke sanctie een vervolgbeslissing 'vervangende hechtenis' of 'gijzeling' te vragen?
- Is het uitvoeren van een taakstraf zinvol?
- In hoeverre is een voorwaardelijke sanctie nog zinvol?
- In hoeverre moet door het Adviescollege levenslanggestraften rekening houden met aansluitende vrijheidsbenemende sancties?

Fase 2: de voorbereiding voor de eerste toetsing, de eerste toetsing door het Adviescollege levenslanggestraften tot het moment van voorbereiding van de herbeoordeling

Fase 2 bestaat uit de volgende taken:

- *Voorbereiden eerste toetsing*
 - *Beschikbare informatie verzamelen:*
 - *Procesdossier*
 - *Geactualiseerd Detentieplan / Penitentiair dossier*
 - *Executie-informatie*
 - *Gratiedossier(s)*
 - *PJ-rapportage NIFP/PBC*
 - *Reclasseringsadvies*
 - *Rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek*
- *Advies Adviescollege levenslanggestraften*
- *Besluit DJI-DIZ / verantwoordelijk bewindspersoon*
- *Uitvoeren besluit*
- *Vervolgtoetsingen Adviescollege levenslanggestraften*

In bijlage 2 is een tabel met termijnen opgenomen, en in bijlage 3 is een ketenprocesmodel opgenomen van fase 2.

Algemeen

Indien ten aanzien van de levenslanggestrafte een curator, bewindvoerder en/of mentor is aangewezen, dan moeten zij benaderd worden in die gevallen waar de levenslanggestrafte geen zelfstandige bevoegdheid heeft. Voorbeelden: indien een levenslanggestrafte een mentor heeft, kan de levenslanggestrafte niet zelfstandig een akkoordverklaring tekenen voor het verstrekken van medische gegevens; een mentor moet aanwezig zijn bij de eindbespreking van de PJ-rapportage in het PBC; etc.

Voorbereiden eerste toetsing

- DJI informeert het Adviescollege levenslanggestraften dat de levenslanggestrafte 23 jaar in detentie heeft verbleven gerekend vanaf datum inverzekeringstelling in de zaak waarin de levenslange gevangenisstraf is opgelegd.

NB. Na taakoverdracht DJI/CJIB-AICE informeert het CJIB-AICE het Adviescollege levenslanggestraften. DJI wordt dan geïnformeerd door middel van de Last tot tenuitvoerlegging. Let op: Na ingang van de USB-wet geldt dat een jaar gevangenisstraf staat voor 360 dagen. Het is dus niet automatisch inverzekeringstelling 1-3-2017, dus start proces Adviescollege levenslanggestraften per 1-3-2040!⁸

- Het Adviescollege start 23 jaar vanaf de inverzekeringstelling van de levenslanggestrafte met het verzamelen⁹ en het bestuderen van de beschikbare informatie over de casus en bereidt de opdrachtformulering voor de verschillende onderzoeken voor op basis van in ieder geval:
 - Procesdossier van ZM (inclusief ZM-advies. NB. ZM-advies is opgenomen in het uitgewerkte vonnis)
 - Het advies van het OM
 - Penitentiair dossier van DJI
 - Informatie met betrekking tot de vreemdelingenstatus van de levenslanggestrafte van DJI (in de toekomst via het CJIB-AICE)
 - Executie-informatie (informatie over de uitvoering van alle uitvoerbare strafrechtelijke beslissingen) van het CJIB-AICE
 - Gratiedossier(s) van Dienst Justis (indien de Dienst Justis een gratieverzoek in behandeling heeft, of een gratieverzoek heeft behandeld, van de levenslanggestrafte)

⁸ De wijziging van artikel 136 Sv (definitie juridisch jaar; geregeld in artikel I, onderdeel I, van de Wet USB) kent overgangsrecht, voor de voor de inwerkingtreding van de wet onherroepelijk veroordeelde levenslanggestraften blijft de termijn van 365 dagen gelden

⁹⁹ Genoemde informatie moet op korte termijn beschikbaar gesteld worden aan het Adviescollege levenslanggestraften. Voorkeur geniet om dit binnen maximaal twee weken beschikbaar te stellen

- Het Adviescollege levenslanggestraften informeert achtereenvolgens dat de voorbereiding voor de eerste toetsing start:
 - De levenslanggestrafte
 - Het OM-IDV voor het informeren van slachtoffers/nabestaanden. Als dat wenselijk is, kan SHN hier een ondersteunende rol in spelen.
 - De vestigingsdirecteur van de PI waar de levenslanggestrafte verblijft.
- Het Adviescollege levenslanggestraften formuleert een onderzoeksopdracht in de individuele zaak en stelt 23 jaar en 8 maanden (na inverzekeringstelling van de levenslanggestrafte) de onderzoeksopdracht beschikbaar aan de adviseurs/rapporteurs:
 - Het NIFP ten behoeve van het beschikbaar stellen van een PJ-rapportage.
 - De 3RO ten behoeve van het beschikbaar stellen van een reclasseringsadvies.
 - Het OM-IDV ten behoeve van het beschikbaar stellen van een rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek.
- De PJ-rapportage van het NIFP en het Reclasseringsadvies worden gelijktijdig aangevraagd, zodat het PBC en 3RO gezamenlijk kunnen optrekken (o.a. aansluiten bij stafbespreking binnen het PBC).
- Indien het slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uitgevoerd moet worden, verzoekt het Adviescollege levenslanggestraften het OM-IDV een rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek beschikbaar te stellen en stelt de onderzoeksvragen beschikbaar.

NB. Het OM-IDV verzoekt SHN vervolgens om de rapportage op te stellen eventueel in overleg met het (lokale) OM.

Alle adviezen/rapportages moeten binnen 8 maanden (24 jaar en 4 maanden na inverzekeringstelling levenslanggestrafte) beschikbaar zijn voor het Adviescollege levenslanggestraften.

Geactualiseerd detentieplan / Penitentiair dossier

- De vestigingsdirecteur van de levenslanggestrafte zorgt dat het Adviescollege levenslanggestraften het complete Penitentiair dossier beschikbaar is, inclusief de beschikbare informatie over de vreemdelingenstatus van de levenslanggestrafte conform VRIS-protocol (informatie is thans onderdeel van het inrichtingsdossier van de bevolkingsadministratie). Conform de Penitentiaire Maatregel bevat het Penitentiair dossier de volgende bescheiden:

Artikel 36 PM:

1. In de navolgende volgorde worden in het penitentiair dossier opgenomen:

- a. een overzicht van de periodes en inrichtingen van verblijf;*
- b. selectie- en plaatsingsvoorstellen;*
- c. registratiekaarten;*
- d. de in artikel 37 genoemde bescheiden, gerangschikt per inrichting.*

Artikel 37 PM:

1. In het penitentiair dossier worden tevens opgenomen:

- a. een eindrapportage van de inrichting bij invrijheidstelling van de gedetineerde dan wel een eindrapportage van het penitentiair programma bij invrijheidstelling vanuit het penitentiair programma van de deelnemer daaraan;*
 - b. een kopie van een selectieadvies onderscheidenlijk een overplaatsingsvoorstel onderscheidenlijk een voorstel tot deelname aan een penitentiair programma of de beëindiging daarvan met de daarbij behorende adviezen;*
 - c. de meest recente registratiekaart;*
 - d. andere belangrijke justitiële documenten, waaronder:*
 - 1° het extract van het vonnis;*
 - 2° formulieren betreffende verlof en de daarop genomen beslissing;*
 - 3° verzoeken onderscheidenlijk machtigingen tot plaatsing en overplaatsing en deelname aan een penitentiair programma;*
 - 4° gratieverzoeken en de daarop genomen beslissing;*
 - 5° verzoeken om strafonderbreking en de daarop genomen beslissing;*
 - 6° mededelingen omtrent de voorwaardelijke invrijheidstelling.*
 - e. uitslagen van urinecontroles, dan wel een samenvattend overzicht daarvan;*
 - f. kopieën van strafrapporten, meldingen van bijzondere voorvallen en interne meldingen;*
 - g. documenten betreffende beklagzaken en beroepszaken;*
 - h. kopieën van correspondentie van de inrichting over de gedetineerde;*
 - i. een kopie van het intakeformulier per inrichting van verblijf;*
 - *samenvattingen van periodieke besprekingen over de gedetineerde in inrichtingsoverleggen.*
- Ten aanzien van artikel 37 lid 1 onder o PM, is het voor het Adviescollege levenslanggestraften noodzakelijk dat de volgende detentie-informatie beschikbaar wordt gesteld, dit betreft alle detentieplannen van de levenslanggestrafte inclusief alle promotie- en degradatiebeslissingen. Voor het verkrijgen van medische informatie is toestemming van de levenslanggestrafte nodig:

- De secretaris van het Adviescollege stelt een toestemmingsverklaring op die wordt voorgelegd aan de levenslanggestrafte. In deze verklaring zijn gerichte vragen van het Adviescollege opgenomen. De levenslanggestrafte wordt gevraagd toestemming te verlenen voor het verstrekken van informatie die ziet op de beantwoording van deze gerichte vragen.
- Tevens zal de levenslanggestrafte gevraagd worden om toestemming te geven aan het Adviescollege om deze informatie ook aan het PBC te verstrekken.
- Alvorens de informatie aan het Adviescollege wordt verstrekt, wordt de levenslanggestrafte in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de inhoud van de informatie of de stukken die aan het Adviescollege worden verstrekt en maakt de behandelaar een inschatting of de justitiabele de mogelijke gevolgen van het verstrekken kan overzien. Zo nodig zal de behandelaar nadere voorlichting hierover geven. Het kan zijn dat een behandelaar de gevraagde informatie niet kan leveren als deze inschat dat de justitiabele de consequenties niet kan overzien.
- Als het Adviescollege aanvullende vragen heeft, dan wordt de levenslanggestrafte gevraagd om toestemming voor het beantwoorden van die specifieke vragen

Indien de medische dienst van een PI het noodzakelijk acht dat de rapportage van DJI wordt aangevuld met een advies detentie(on)geschiktheid, wordt DJI-IMA verzocht om een advies detentie(on)geschiktheid op te stellen.

NB. Na implementatie van een aantal trajecten die in het kader van het USB-programma worden uitgevoerd veranderen een aantal bestaande afspraken:

- De registratiekaart wordt vervangen door een 'Last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende sancties'. De 'Last tot tenuitvoerlegging' wordt opgesteld door het CJIB-AICE (onder verantwoordelijkheid van de bewindspersoon).
- Een (extract-)vonnis/arrest wordt, afhankelijk van uitkomsten van de USB-architectuuropdracht, beschikbaar gesteld in de strafrechtketen. Mogelijk kan het Adviescollege levenslanggestraften dan rechtstreeks het vonnis/arrest betrekken.
- Het CJIB-AICE beschikt over informatie met betrekking tot de vreemdelingenstatus

Executie-informatie

- Het CJIB-AICE stelt executie-informatie (openstaande vrijheidsbenemende straffen en maatregelen en schadevergoedingsmaatregelen) beschikbaar aan de secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften.

PJ-rapportage

- De secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften vraagt het NIFP om een PJ-rapportage op te stellen. In het rapport van het Pieter Baan Centrum komen onderwerpen als de aanwezigheid van een ziekelijke stoornis en/of een gebrekkige ontwikkeling¹⁰, forensisch – psychiatrische aspecten, delictbeleving, recidiverisico, delictgevaarlijkheid en een eventuele behandeling of gedragsinterventie aan de orde.
- Het NIFP (PBC) plant op welke datum de levenslanggestrafte geplaatst kan worden. Het NIFP (PBC) geeft de opnamedatum door aan DJI-DIZ (de selectiefunctionaris) om de levenslanggestrafte over te plaatsen naar het PBC. De levenslanggestrafte keert na afloop van de PBC-plaatsing terug in de inrichting van herkomst en indien mogelijk en in afstemming met de directeur van de PI en DJI-DIZ eventueel op zijn cel waar hij voor de overplaatsing naar het PBC in verbleef.
- DJI-DIZ stelt een selectiebesluit op en informeert de vestigingsdirecteur en de levenslanggestrafte. De vestigingsdirecteur regelt het transport van de levenslanggestrafte naar het PBC.
- De terugplaatsing wordt als volgt geregeld: het PBC informeert DJI-DIZ op welke datum de levenslanggestrafte teruggeplaatst kan worden. DJI-DIZ stelt een selectiebesluit op en informeert de vestigingsdirecteur. Het PBC regelt het transport van de levenslanggestrafte naar de inrichting.
- De levenslanggestrafte verblijft zes (6) weken in het PBC (eventueel te verlengen met 6 weken naar het oordeel van het PBC). Nadat de interne eindstaf is gehouden door de onderzoekers in het PBC, en de levenslanggestrafte terug is geplaatst naar de inrichting van herkomst, stelt het NIFP (PBC) binnen drie (3) weken de definitieve rapportage op.
- De PJ-rapportage wordt beschikbaar gesteld aan de secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften en aan de 3RO.
- Daarnaast stelt het NIFP alle PJ-rapportages beschikbaar die zijn opgesteld, in relatie tot de zaak waarvoor de levenslange gevangenisstraf is opgelegd.
- Het Adviescollege levenslanggestraften verstrekt de PJ-rapportage aan de levenslanggestrafte.

¹⁰ Per 1 januari 2020 (inwerkingtreding wetten “Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg” en “Wet zorg en dwang”) zal het stoornisbegrip luiden: een psychische stoornis, een verstandelijke beperking of een psychogeriatrische aandoening

Reclasseringsadvies

- De secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften vraagt de 3RO om een reclasseringsadvies op te stellen. De aanvraag wordt gelijktijdig met aanvraag NIFP/PBC verstrekt aan de reclassering.
- Om de aanvraag in behandeling te kunnen nemen heeft de 3RO de volgende informatie nodig: het vonnis of arrest; het proces-verbaal van de terechtzitting; een uittreksel van de justitiële documentatie; PJ-rapportages en reclasseringsadviezen; het proces-verbaal van het sociaal verhoor bij de politie.
- Het reclasseringsadvies geeft antwoord op de vraag van de opdrachtgever ten aanzien van de: recidiverisico inschatting, (on)mogelijkheden van gedragsbeïnvloeding, risicomanagement en re-integratie. Belangrijke basis voor het reclasseringsadvies zijn de uitkomsten van het onderzoek door het NIFP. Het is daarom van belang dat er tijdens de onderzoeksfase van het NIFP een goede samenwerking is met de reclassering.
- 3RO is als toehoorder aanwezig bij de interne eindstaf van de onderzoekers in het PBC.
- 3RO stelt het reclasseringsadvies op, en stelt het reclasseringsadvies beschikbaar aan de secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften.
- 3RO neemt informatie over de betaling/incassomaatregelen mee in het reclasseringsadvies. Deze informatie wordt verkregen via het CJIB-I&I.
NB. Bij de uitwerking van de impact van het concept wetsvoorstel 'Detentiefasering en v.i.' is voorlopig de afspraak gemaakt dat de reclassering bij het opstellen van een reclasseringsadvies inzake een v.i.-besluit de informatie van het CJIB-I&I meeneemt in zijn advies. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij deze afspraak inzake het reclasseringsadvies ten behoeve van het Adviescollege levenslanggestraften.
- 3RO brengt haar reclasseringsadvies uiterlijk binnen acht (8) weken nadat de PJ-rapportage beschikbaar is uit¹¹. Deze periode is nodig omdat de PJ-rapportage van het NIFP een belangrijke basis is voor het reclasseringsadvies over wat nodig en haalbaar is in het kader van risicomanagement, behandeling en re-integratie. 3RO heeft de gelegenheid met het NIFP vooroverleg te hebben in de weken dat het PBC zijn onderzoek uitvoert, zodat de 3RO hierop in haar onderzoek kan anticiperen. De 3RO heeft dan ook minimaal drie (3) maanden de tijd om zijn onderzoek uit te voeren.
- Het Adviescollege levenslanggestraften verstrekt het reclasseringsadvies aan de levenslanggestrafte.

Rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek

- Het OM-IDV¹² verzoekt SHN het slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uit te voeren.
NB. Als het slachtoffer/nabestaande bij aanvang van fase twee heeft aangegeven niet betrokken te willen worden, wordt er geen slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uitgevoerd.
- Het OM-IDV heeft overleg met (de slachtoffercoördinator van) het lokaal parket) om helder te krijgen:
 - Is er in de afgelopen periode nog contact geweest met de slachtoffers/nabestaanden, zo ja, om welke reden?.
 - welke functionaris onderhoudt het contact met de slachtoffers/nabestaanden.
- Indien slachtoffers/nabestaanden in een eerder stadium informatie hebben aangeleverd bij het Adviescollege, maakt dit onderdeel uit van het dossier van het Adviescollege levenslanggestraften.
- De rapportage van SHN wordt binnen twaalf (12) weken beschikbaar gesteld aan het OM-IDV.
- Het OM-IDV stelt de rapportage beschikbaar aan het Adviescollege levenslanggestraften.

Advies Adviescollege levenslanggestraften

- De secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften bewaakt of alle adviezen/ rapportages tijdig beschikbaar zijn voor het Adviescollege levenslanggestraften.
- Het Adviescollege levenslanggestraften bepaalt op basis van alle beschikbare informatie wie gehoord moet worden.
- Het Adviescollege levenslanggestraften toetst, conform het besluit Adviescollege Levenslanggestraften.
- Het Adviescollege levenslanggestraften kan achtereenvolgens horen:
 - Slachtoffers/nabestaanden (als zij eerder bij SHN hebben aangegeven hier behoefte aan te hebben)
 - Deskundigen/derden die in staat worden geacht tot het geven van informatie over of het doen van onderzoek op een terrein waarvan hij specifieke of bijzondere kennis bezit, dan wel ervaringen of expertise die van belang kunnen zijn voor de taakuitoefening van het

¹¹ Conform afspraken project "advies op tijd

¹² Er wordt in 2019 een verkenning uitgevoerd op welke wijze slachtoffer- en nabestaandenonderzoeken in de uitvoeringsfase georganiseerd moeten worden

Adviescollege. De levenslanggestrafte (indien door de levenslanggestrafte gewenst in aanwezigheid van zijn advocaat)

- De uitkomsten van de rapportages en de hoorzittingen kunnen aanleiding geven tot het laten uitvoeren van een contra-expertise of het horen van andere deskundigen.
- Het Adviescollege stelt na de hoorzittingen het advies op.
- Een positief advies van het Adviescollege levenslanggestraften bevat elementen als: een (verplichte) risicotaxatie en delict analyse; een advies over een zinvolle/gestructureerde (extramurale) dagbesteding; het advies kan zien op (on)begeleide verlopen; de voorwaarden waaronder (on)begeleide verlopen moeten worden uitgevoerd, en; een advies over activiteiten/behandeling gericht op het verminderen van recidiverisico's.
- Het Adviescollege levenslanggestraften stelt het advies binnen 24 jaar en 10 maanden (na in verzekeringstelling levenslanggestrafte) beschikbaar aan de verantwoordelijk bewindspersoon via DJI-DIZ (selectiefunctionaris).

Besluit verantwoordelijk bewindspersoon

- De selectiefunctionaris (DJI-DIZ) ontvangt het advies van het Adviescollege levenslanggestraften uiterlijk bij 24 jaar en 10 maanden na de in verzekeringstelling.
- De selectiefunctionaris (DJI-DIZ) ontvangt van het Adviescollege levenslanggestraften ook de achterliggende stukken:
 - PJ-rapportage
 - reclasseringsadvies
 - slachtoffer- en nabestaandenonderzoek
- Zodra de selectiefunctionaris (DJI-DIZ) alle stukken heeft ontvangen, informeert de selectiefunctionaris de bewindspersoon over het advies van het Adviescollege levenslanggestraften en schetst de mogelijkheden voor het te nemen besluit.
- Nadat de bewindspersoon een besluit heeft genomen, werkt de selectiefunctionaris dit schriftelijk uit en legt dit concept-besluit voor aan de bewindspersoon.
- De verantwoordelijk bewindspersoon neemt binnen twee (2) maanden na ontvangst van het advies en de achterliggende stukken een definitief besluit, en stelt het besluit beschikbaar aan DJI-DIZ.
- Het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon wordt door de selectiefunctionaris bekend gemaakt aan:
 - De levenslanggestrafte; de levenslanggestrafte ontvangt gelijktijdig het advies van het Adviescollege levenslanggestraften
 - De vestigingsdirecteur; de vestigingsdirecteur ontvangt gelijktijdig het advies van het Adviescollege levenslanggestraften
 - De secretaris van het Adviescollege levenslanggestraften
 - Het OM-IDV, ten behoeve van het versturen van een kennisgeving aan de slachtoffers/nabestaanden
 - SHN, ten behoeve van het informeren van slachtoffers/nabestaanden
 - De Reclassering
 - Het NIFP
- Op het moment dat het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon bekend gemaakt wordt aan de reclassering, bestaat de mogelijkheid dat de adviseur van de reclassering om feedback vraagt op het aangeleverde reclasseringsadvies bij het Adviescollege levenslanggestraften.

Uitvoeren besluit

- Het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon op het advies van het Adviescollege levenslanggestraften wordt uitgevoerd door de vestigingsdirecteur.

NB. Uitgangspunt van de re-integratiefase is een zinvolle en gestructureerde dagbesteding met elementen buiten de muren, ter voorbereiding op eventuele terugkeer in de maatschappij en met het oog op het verkleinen van het recidiverisico.

- De vestigingsdirecteur stelt een re-integratieplan op. Daarin worden afspraken gemaakt over welke activiteiten de gedetineerde onderneemt, met als doel zich voor te bereiden op een mogelijke terugkeer in de samenleving. De inhoud van het re-integratieplan is in lijn met het advies van het Adviescollege en het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon over het starten van re-integratieactiviteiten.
- Indien door de verantwoordelijk bewindspersoon is besloten tot het aanbieden van activiteiten gericht op re-integratie in de maatschappij, bestaat de re-integratiefase uit:
 - De voorbereiding en uitvoering van de zinvolle/gestructureerde (extramurale) dagbesteding en de (on)begeleide verlopen en de bijbehorende voorwaarden.
 - Bij eventueel verlof wordt in de daarbij gestelde voorwaarden, rekening gehouden met de in het besluit genoemde voorwaarden. Indien nodig wordt vooraf nogmaals bij het IDV geïnformeerd over de wensen van het slachtoffer.

- Bij eventueel verlof en hertoetsing worden slachtoffers/nabestaanden door OM-IDV geïnformeerd over verlofvoorwaarden en start verlof van gedetineerde. Zo nodig stemt DJI voorafgaand aan het verlof af met het OM-IDV. Zo nodig kan SHN gevraagd worden of slachtoffers/nabestaanden nog wensen hebben ten aanzien van het verlof.
 - Eventueel moet de burgemeester geïnformeerd worden over de terugkeer van de levenslanggestrafte in een gemeente. Dit is maatwerk en moet per geval beoordeeld worden.
 - De voorbereiding van eventuele terugkeer naar de maatschappij op het gebied van de 5 basisvoorwaarden (werk en inkomen, onderdak, ID-bewijs, schulden en zorgverzekering).
- De uitvoering van de re-integratieactiviteiten worden onder verantwoordelijkheid van DJI uitgevoerd. Daarbij kan:
 - 3RO in overleg als toezichthouder ingeschakeld worden. 3RO ontvangt daartoe de voorwaarden zoals die in het selectiebesluit van DJI zijn opgenomen conform regulier proces.
 - ten aanzien van bijvoorbeeld beschermingsmaatregelen de politie in overleg als toezichthouder ingeschakeld worden. De politie ontvangt daartoe de voorwaarden zoals die in het selectiebesluit van DJI zijn opgenomen conform regulier proces.
 - indien tijdens de uitvoering van re-integratie besloten wordt tot het beveiligen en/of elektronisch monitoren van de levenslanggestrafte wordt DJI-DV&O ingeschakeld conform regulier proces.
- Op het moment dat als onderdeel van de re-integratieactiviteit klinische dan wel ambulante zorg aangeboden moet worden, wordt de indicatiestelling op verzoek van DJI conform regulier proces opgesteld door:
 - Het NIFP ten behoeve van de klinische zorg.
 - Het PMO ten behoeve van ambulante zorg binnen de PI.
 - De 3RO ten behoeve van ambulante zorg buiten de PI.
- Op basis van de indicatiestelling matcht DJI-DIZ een gecontracteerde zorgaanbieder voor de klinische zorg, het PMO bij ambulante zorg binnen de PI, of matcht de 3RO een gecontracteerde zorgaanbieder voor de ambulante zorg.
- In het advies gaat het Adviescollege levenslanggestraften nader in op de verlofverlening en op de verloffrequentie van de levenslanggestrafte voor de periode tot de vervolgoetsing. Indien de vestigingsdirecteur aanleiding ziet of indien het Adviescollege levenslanggestraften dit heeft aangegeven in het advies, verzoekt de vestigingsdirecteur van de PI het Adviescollege over ieder concreet verzoek om verlof of over de verloffrequentie nader te adviseren. Aanleiding kan bijvoorbeeld zijn een incident tijdens eerder verlof.
- Incidenteel verlof heeft een specifiek karakter en ziet niet op re-integratie. Het Adviescollege levenslanggestraften hoeft niet te worden geraadpleegd, tenzij de vestigingsdirecteur van de PI daartoe aanleiding ziet.
- Indien het besluit over de re-integratieactiviteiten een overplaatsing naar bijv. een zorgsetting of een andere inrichting met zich meebrengt, vraagt de vestigingsdirecteur dit aan en besluit de selectiefunctionaris hierover.

NB. In het USB-programma wordt het project 'Uitvoeren vrijheidsbeperkende sancties' uitgevoerd. In het genoemde project wordt geregeld dat taken die door 3RO en/of politie uitgevoerd moeten worden tijdens een verlof, dan wel in de extramurale fase, door het CJIB-AICE bekend worden gemaakt aan 3RO en/of politie. Het CJIB-AICE ontvangt daartoe een 'Last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbeperkende sancties'. De taken die 3RO in de intramurale fase uitvoert zoals bijvoorbeeld door het geven van gedragsinterventies, toetsen van geschiktheid van werkgever/verblijfsadres tijdens verlopen, etc. worden rechtstreeks in opdracht van DJI uitgevoerd.

De selectiefunctionaris en het Adviescollege levenslanggestraften ontvangen gedurende de re-integratiefase voortgangsrapportages, waarbij de frequentie van het aanleveren van de rapportages afhankelijk is van het moment dat het Adviescollege een vervolgadvis zal uitbrengen.

- De selectiefunctionaris en het Adviescollege levenslanggestraften ontvangen gedurende de resocialisatie-/re-integratiefase voortgangsrapportages afhankelijk van het advies dat door het Adviescollege levenslanggestraften is gegeven.
- De resocialisatie/re-integratie loopt door gedurende een eventuele gratieprocedure.

Vervolgtoetsingen Adviescollege levenslanggestraften

- Het Adviescollege levenslanggestraften bepaalt wanneer een hertoetsing plaatsvindt. De secretaris van het Adviescollege bewaakt de termijnen rondom de hertoetsing.

Het Adviescollege bepaalt welke informatie nodig is voor de hertoetsing, en beoordeelt of volstaan kan worden met een geactualiseerd dossier dat wordt opgevraagd door de secretaris of dat hoorzittingen en/of aanvullende schriftelijke of mondelinge informatie van deskundigen of andere

personen noodzakelijk is voor het kunnen uitbrengen van een vervolgadvis, en welke onderzoeken eventueel moeten worden uitgevoerd. Het Adviescollege verzoekt daartoe rechtstreeks de organisatie, de deskundige of andere personen om de gevraagde informatie aan te leveren.

Fase 3: de voorbereiding en verwerking van de herbeoordeling

Fase 3 bestaat uit de volgende taken:

- *Gratieprocedure wordt ambtshalve gestart*
- *Intake en informatie inwinnen door de Dienst Justis, waaronder van het Adviescollege Levenslanggestraften over het verloop van de resocialisatie- en re-integratiefase*
- *Adviseren door het OM, ZM en DJI-IMA*
- *Analyseren en beoordelen door Justis*
- *Besluiten door de verantwoordelijk bewindspersoon en het Kabinet van de Koning*
- *Afhandelen en archiveren door de Dienst Justis*
- *Uitvoeren Koninklijk Besluit*

NB. De levenslanggestrafte mag op ieder moment ook zelf een gratieverzoek indienen. De beschrijving zoals in dit ketenwerkproces is opgenomen, ziet hier echter niet op. Dit gratieverzoek wordt conform regulier proces uitgevoerd.

Slachtoffers en nabestaanden moeten toestemming geven of informatie uit het gratie-onderzoek gedeeld mag worden met het Adviescollege levenslanggestraften indien dit aan de orde is.

Gratieprocedure wordt ambtshalve gestart (door Dienst Justis)

De Minister start een ambtshalve gratieprocedure op. Dit leidt tot het volgende proces.

- DJI informeert het CJIB-AICE 26 en een ½ jaar na verzekeringstelling van de levenslanggestrafte dat een voorstel tot gratieverlening opgesteld moet worden.

NB. Na taakoverdracht DJI/CJIB-AICE heeft het CJIB-AICE de informatie beschikbaar en hoeft DJI dit niet meer te signaleren.

Let op: Na ingang van de USB-wet geldt dat een jaar gevangenisstraf staat voor 360 dagen. Het is dus niet automatisch in verzekeringstelling 1-3-2017 dus ambtshalve gratieverzoek opstarten per 1-3-2044!¹³

Het CJIB-AICE stelt namens de minister het voorstel tot gratieverlening op¹⁴ en stelt het voorstel beschikbaar aan de Dienst Justis en de levenslanggestrafte.

Intake en informatie inwinnen door Dienst Justis, waaronder van het Adviescollege Levenslanggestraften over het verloop van de resocialisatie- en re-integratiefase

- Het gratieverzoek wordt geregistreerd en er wordt een dossier aangemaakt.
- De volgende informatie wordt ingewonnen:
 - De persoonsgegevens worden gecontroleerd via Justid
 - Justitiële en strafvorderlijke via Justid
 - Afschrift van de strafrechtelijke beslissing inclusief OM-informatie (aftrek voorarrest¹⁵) via het OM
 - Executie-informatie via het CJIB-AICE
- Dienst Justis verzoekt het Adviescollege levenslanggestraften om binnen 9 weken informatie aan te leveren over het verloop van de resocialisatie- en re-integratieactiviteiten.
- Het OM-IDV wordt geïnformeerd dat een gratieverzoek is ingediend. Het OM-IDV informeert slachtoffers/nabestaanden.

Adviseren door het OM en ZM

- Indien Dienst Justis een volledig verzoek heeft, wordt advies gevraagd aan:
 - Het OM, levert binnen drie (3) weken een advies aan
 - De ZM, levert binnen negen (9) weken een advies aan

NB. Dienst Justis is verantwoordelijk voor de termijnbewaking van de gratieverzoeken. De afspraak met DSenJ is dat het gratieverzoek binnen zes maanden wordt afgehandeld. Als de termijn niet wordt gehaald, wordt nader onderzoek gedaan naar de oorzaak van de overschrijding van de termijn.

¹³ De wijziging van artikel 136 Sv (definitie juridisch jaar; geregeld in artikel I, onderdeel I, van de Wet USB) kent overgangsrecht, voor de per datum van inwerkingtreding onherroepelijk veroordeelde levenslanggestraften blijft de termijn van 365 dagen gelden

¹⁴ Conform besluit USB-werkgroep bevoegdheden en verantwoordelijkheden

¹⁵ De wijze waarop na implementatie van de USB-wet aftrek voorarrest is vastgelegd, is nog onderwerp van gesprek in het USB-programma. In ieder geval is duidelijk dat het CJIB-AICE aftrek voorarrest moet verrekenen bij de opgelegde strafrechtelijke beslissing. Overigens geldt voor een levenslange gevangenisstraf dat artikel 27 Sr niet van toepassing is op een levenslange gevangenisstraf

- Naar aanleiding van een verzoek om advies kunnen OM¹⁶ en ZM inlichtingen inwinnen bij de daarvoor in aanmerking komende autoriteiten, instellingen of personen. Ten behoeve van het advies kan gebruik gemaakt worden van in ieder geval de volgende beschikbare (actuele) informatie:
 - Detentie- (en re-integratie)plan van DJI
 - Adviezen van het Adviescollege en besluiten daarop van de verantwoordelijk bewindspersoon
 - PJ-rapportage van het NIFP
 - Reclasseringsadvies van 3RO gericht op onderzoek naar uitvoerbaarheid en toezicht op de (voorgenomen) voorwaarden
 - Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek van OM dat wordt uitgevoerd door SHN
 - Advies detentie(on)geschiktheid van DJI-IMA
- Op het moment dat OM dan wel ZM niet kunnen adviseren omdat een actuele adviezen/rapportages beschikbaar moeten zijn, worden deze door de Dienst Justis aangevraagd.
- Het OM stelt het advies op, en stelt het advies beschikbaar aan Dienst Justis en de ZM.
- De ZM stelt het advies op, en stelt het advies beschikbaar aan Dienst Justis.

Analyseren en beoordelen door Dienst Justis

- Dienst Justis verzoekt om aanvullende informatie als het advies niet volledig is aangeleverd.
- Het gratieverzoek inclusief adviesstukken wordt beoordeeld, Dienst Justis doet een voorstel voor de te nemen beslissing. Het gratieverzoek wordt:
 - Toegewezen met een uitgebreid pakket aan voorwaarden
 - Afgewezen

Besluiten door de verantwoordelijk bewindspersoon en het Kabinet van de Koning

- Dienst Justis stelt een voordracht en aanbiedingsbrief op.
NB. Indien het OM en ZM adviseren om het gratieverzoek in te willigen onder bepaalde voorwaarden dan worden de adviezen verwerkt in de voordracht.
- De aanbiedingsbrief wordt beschikbaar gesteld aan de verantwoordelijk bewindspersoon voor ondertekening. De voordracht en aanbiedingsbrief worden vervolgens beschikbaar gesteld voor het Kabinet van de Koning voor ondertekening door de Koning.
- Als Dienst Justis oordeelt dat het verzoek moet worden afgewezen wordt via de bewindspersoon bij het Kabinet van de Koning een machtiging gevraagd om het gratieverzoek af te mogen wijzen.

Afhandelen en archiveren door Dienst Justis

- Als het verzoek wordt afgewezen stelt Dienst Justis de afwijzende beslissing op, en verstuurt de beslissing naar 'de levenslanggestrafte' en naar de verzoeker, zo deze een ander is.
- Als het verzoek (met voorwaarden) is toegewezen, wordt het Koninklijk Besluit beschikbaar gesteld aan:
 - De levenslanggestrafte
 - Een Koninklijk Besluit waarin voorwaarden zijn gesteld moet betekend worden door het OM
 - Justitiedirectie voor de registratie van justitiële en strafvorderlijke informatie
 - OM, het OM informeert DJI ten behoeve van de tenuitvoerlegging (en op enig moment via het CJIB-AICE).

NB. In de toekomst (USB) wordt het gratiebesluit door de Dienst Justis rechtstreeks beschikbaar gesteld aan het CJIB-AICE, waarna DJI geïnformeerd wordt door middel van een last tot tenuitvoerlegging.

- Dienst Justis stelt een kennisgeving van de beslissing beschikbaar aan:
 - De verzoeker
 - Het gerecht dat omtrent het verzoekschrift heeft geadviseerd
 - Het OM ten behoeve van het informeren van het slachtoffer en lokaal parket
 - Het Adviescollege levenslanggestraften
- Dienst Justis archiveert het afgehandelde gratieverzoek

Uitvoeren Koninklijk Besluit

- DJI ontvangt het Koninklijk Besluit via het OM (en op enig moment via het CJIB-AICE). Als het Koninklijk Besluit voorwaarden bevat, informeert het OM (en op enig moment het CJIB-AICE) de uitvoerende organisaties (3RO en/of politie), en ziet het OM toe op de uitvoering van de

¹⁶ Het vraagstuk of het OM binnen de gratiewet bevoegd is om inlichtingen in te winnen bij de daarvoor in aanmerking komende autoriteiten, instellingen en personen, is tot op heden nog niet beantwoord binnen de USB-werkgroep lagere wet- en regelgeving

voorwaarden. DJI draagt zorg voor een adequate overdracht aan de 3RO ter uitvoering van het Koninklijk Besluit.

NB. Na implementatie van de USB-wet wordt het Koninklijk Besluit door Justis bekend gemaakt aan het CJIB-AICE. Het CJIB-AICE informeert DJI door middel van de 'Last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende sancties'. De uitvoerders van de voorwaarden (3RO en/of politie), worden geïnformeerd door middel van een 'Last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbeperkende sancties'. Het toezicht op de uitvoering van de voorwaarden wordt uitgevoerd door het OM.

- Bij een negatieve gratiebeslissing worden resocialisatie- en indien aan de orde re-integratie-activiteiten voortgezet en vinden vervolgoetsingen plaats door Adviescollege.
- Nieuwe herbeoordeling in de vorm van een gratieprocedure vindt plaats op verzoek van levenslanggestrafte. Het ambtshalve gratieverzoek wordt eenmalig in behandeling genomen door de Dienst Justis.

Koninklijk Besluit herroepen

- Indien uit rapportage blijkt dat de in het gratiebesluit genoemde voorwaarden niet worden nageleefd, **kan** het koninklijk besluit worden herroepen. Herroeping vindt plaats door middel van een Koninklijk besluit op voordracht van de verantwoordelijk bewindspersoon. Deze herroeping vindt echter niet plaats dan nadat de veroordeelde door of vanwege het OM is gehoord, waarvan het proces-verbaal aan de verantwoordelijk bewindspersoon wordt overgelegd.

Bijlage 1 Overzicht betrokken materiedeskundigen

Deelnemende organisaties aan de verschillende bijeenkomsten:

Bijeenkomst	Deelnemende organisaties
Rondetafelgesprek	Raad voor de Rechtspraak Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming Adviescollege Verloftoetsing TBS Forum Levenslang Nederlandse Orde van Advocaten Openbaar Ministerie Zittende magistratuur Nationale Ombudsman Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie Advocatuur Slachtofferhulp Nederland Federatie Nabestaanden Geweldslachtoffers College voor de Rechten van de Mens oud-Advocaat Generaal, pgHR Dienst Justitiële Inrichtingen Ministerie van VenJ
Deelnemers expertmeeting oktober 2016	DJI Justis Slachtofferbeleid CBJ DSenJ
Deelnemers expertmeeting januari 2017	Reclassering Nederland Reclassering Noord-Holland Slachtofferhulp Nederland PI Zuyder Bos PI De Schie De Waag Openbaar Ministerie Pieter Baan Centrum PI Alphen aan den Rijn CJIB Penitentiare Kamer Arnhem Dienst Justis DJI
Bijeenkomst zorg in detentie	NIFP DJI JZ DJI afdeling gezondheidszorg hoofd behandeling PI psychiater PPC DJI HK beleid DJI PPC Scheveningen DJI, plv. VD DJI, Landelijk Hoofd Psychische Zorg GW/VB DJI divisie GW DSJ
Ketensessies implementatie ketenwerkproces levenslanggestraften, september 2018	DJI, PI Zuiderbos DJI, HK beleid DJI, PPC Scheveningen Reclassering Nederland CJIB Adviescollege Levenslanggestraften DGSenB, DSJ DGSenB, CBJ DGSenB, DBAV Slachtofferhulp Nederland Dienst Justis OM/Slachtofferrecht
Ketensessies implementatie ketenwerkproces levenslanggestraften, september 2019	Reclassering Nederland DGSenB, DSJ DGSenB, DBAV Slachtofferhulp Nederland Dienst Justis

Ontwikkeling / review ketenwerkproces levenslang:

Materiedeskundige	Organisatie
10.2.e	3RO
	3RO
	3RO
	3RO
	3RO
	Dienst Justis en DGSenB CBJ
	Dienst Justis
	Dienst Justis
	Dienst Justis
	Dienst Justis
	Dienst Justis
	Dienst Justis

10.2.e

DWJZ
DWJZ
DJI
DJI
DJI
DJI
DJI
DJI
CJIB-AICE
CJIB-AICE
CJIB-AICE
CJIB
CJIB
OM
OM
Slachtofferhulp Nederland
Slachtofferhulp Nederland
Slachtofferhulp Nederland
DGSenB en Adviescollege levenslanggestraften
Adviescollege levenslanggestraften
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
DGSenB
NIFP-PBC
NIFP-PBC

Bijlage 2 Activiteitenplanning (eerste) toetsing

Activiteiten (eerste) toetsing door Adviescollege	Tijdstip vanaf datum invezekeringstelling	Termijn
Fase opdrachtformulering door Adviescollege		
Signaal DJI/AICE aan Adviescollege	23 jaar	
Verzamelen informatie, werkzaamheden Adviescollege		8 maanden
Onderzoeksopdracht beschikbaar	23 jaar + 8 maanden	
Fase verkrijgen PJ-rapportage, reclasseringsadvies en eventueel slachtoffer- en nabestaandenonderzoek		
Overplaatsing organiseren naar PBC		
Observatie in Pieter Baan Centrum en PJ rapportage beschikbaar		6 weken (opt. 12 weken) + 3 weken opstellen definitieve PJ-rapportage
Reclasseringsadvies beschikbaar		8 weken na PJ-rapportage
Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uitvoeren		12 weken
Alle rapportages/adviezen beschikbaar	24 jaar + 4 maanden	
Onderzoeksfase Adviescollege		
Vorbereiding hoorzittingen		6 maanden
Uitvoeren hoorzittingen		
Advies opstellen		
Advies Adviescollege beschikbaar	24 jaar + 10 maanden	
Fase definitief besluit beschikbaar		
Conceptbesluit DJI-DIZ beschikbaar en definitief besluit nemen door verantwoordelijk bewindspersoon		8 weken
Besluit verantwoordelijk bewindspersoon beschikbaar	25 jaar	

Bijlage 3 Ketenprocesmodel (eerste) toetsing

Ketenwerkproces 1e toetsing levenlanggestraften

